

2012 év madara - az egerészölyv

Az egerészölyv a leggyakoribb ragadozó madarunk, sík- és hegyvidéken egyaránt előfordul, így a laikusok által úton-útfélen látott „sasok” általában ennek a fajnak a képviselői. Ráadásul az egerészölyvek kifejezetten szeretnek is a forgalmas utak, autópályák mellett ücsörögni, hogy a kezelt (legeltetett, kaszált) gyepfelületek nyújtotta könnyebb zsákmányszerzési lehetőséget kihasználják. Azonban nem volt ez mindig így!

A múlt században az intenzív ragadozóüldözés és a fészkelésre alkalmas fák hiánya miatt az Alföld nagy részéről eltűnt a faj és szinte kizárólag csak a hegy- és dombvidéki erdős területeken költött.

A védelem pozitív hatása

A ragadozómadár-pusztítás tiltásának hatására és a II. világháborút követő fásítások eredményeképpen az elmúlt 20-30 év során az egerészölyv visszafoglalta korábbi élőhelyeit és ma már az alföldi fasorokban és facsoportokban is jelentős számban fészkel. Legjobb élőhelyei azonban továbbra is azok a természetközeli mozaikos területek maradtak, ahol nyílt gyepek, szántók és zártabb erdők is megtalálhatóak egymás szomszédságában.

Bár a köznyelv leggyakrabban az egerészölyvet illeti "sas" jelzővel, ezen a képen jól érzékelhető egy rétisas (balra) és egy egerészölyv közötti óriási méretkülönbség (Fotók: Morvai Szilárd).

Az egerészölyv néhány tízezer példányra tehető hazai állománya állandó, amely télen feldúsul a hozzánk északról érkező példányoknak köszönhetően, ezt számos gyűrűzött példány megkerülése is bizonyítja. Az egerészölyv hazánkban 1933 óta élvez lelövési tilalmat, 1954 óta törvény által védett, természetvédelmi értéke példányonként 10 ezer Ft.

A több mint fél évszázados védelemnek köszönhetően az [egerészölyv](#) ma már gyakori madárnak számít Magyarországon. Ha azonban nem vigyázunk rájuk, [esetleg ismét lőhetővé válik a faj](#), az állomány - sok más hasonló, vele könnyen összetéveszthető fajával együtt - ismét összeomolhat (Fotó: Majercsák Bertalan).

Hogyan szaporodik?

Fészket szinte kizárólag fákra, általában a lombkorona középső részébe építi. A rendelkezésre álló fák méretétől és ág szerkezetétől függően a fészkek föld feletti magassága akár 3 és 25 méter között is változhat. Fészekalja leggyakrabban 2-3, ritkán 1 vagy 4 tojásból áll, amelyeket általában március végén - április elején rak le. Az átlagosan 35 napig tartó kotlásban mindkét szülő részt vesz, de a tojó lényegesen több időt tölt a fészken. A fiókák júniusban hagyják el a fészket, de ezt követően még több hétig a szülőkkal maradnak.

Egerészölyv hagyományos ...

... és különleges, alig 4,5-5 m magasságban, mesterséges szalakóta odúra épült fészke ...

*... egy nagy fiókával a Jászságban
(Fotók: Orbán Zoltán).*

Mivel táplálkozik?

Nevét arról kapta, hogy fő táplálékát a kisemlősök jelentik, azonban legfontosabb zsákmánya hazánkban nem egy egérfaj, hanem a mezei pocok. Mivel a rágcsálók száma jelentősen változhat egyik évről a másikra, ezért az ölyvek táplálék-összetétele és ezzel párhuzamosan a költésbe kezdő párok és a kirepülő fiókák száma is jelentős éves ingadozást mutat. Pocokgradációs években (évtizedenként néhány alkalommal bekövetkező robbanásszerű állománynövekedés) az alföldi területeken élő ölyvek szinte kizárólag (70-90%-ban) rágcsálókkal táplálkoznak, nagy hasznot hajtva ezzel a mezőgazdaságnak. A pocokpopulációk összeomlásakor a síkvidékeken is megnő az alternatív zsákmányfajok gyakorisága, amelyek egyébként a hegyvidéki területeken minden évben nagy részét teszik ki a tápláléknak. Így a területtől és az időszaktól függően rovarok, kételtűek és hüllők, vagy

kisebb testű madarak is meghatározó részét képezhetik a tápláléknak, de a kismélysők aránya ilyenkor is jelentős marad (20-40%).

*Az egerészölyv talajról zsákmányoló faj
(Fotó: Imre Tamás).*

A legfőbb vád, amellyel az egerészölyveket illetik, hogy jelentős kárt tesznek az apróvadállományban. Nem kétséges, hogy az egerészölyvek alkalmilag fűcáncsibéket, kisnyulakat is elfogyasztanak, azonban az ölyvek, és általában a ragadozó madarak negatív vadgazdálkodási hatása egyértelműen megkérdőjelezhető, ha figyelembe vesszük a(z alábbi), tudományos kutatásokkal alátámasztott és publikált tényeket ([táplálkozás-elemzés 1.](#), [táplálkozás-elemzés 2.](#), [táplálkozás-elemzés 3.](#)):

1. Az apróvadfajok aránya az ölyvek táplálékában általában 1-5% között változik, és még a legpocokínségesebb években és a legjobb apróvadás területeken sem haladja meg a 15%-ot.

Egy kifejlett mezei nyúl (Fotó: Orbán Zoltán) ...

*... vagy vadlúd túl nagy zsákmány a "könnyűsúlyú" egerészölyvnek, ezek tetemeit azonban előszeretettel fogyasztja ez a nem vonuló faj, különösen a téli ínség idején. Az elhullott állatról felrebbenő madarat könnyű a zsákmány elejtőjének tekinteni, holott ez a legtöbb esetben nem fedí a valóságot
(Fotó: Csonka Péter).*

2. Rengeteg apróvad pusztul el a mezőgazdasági munkák miatt, amelyet az ölyvek döggként találnak és fogyasztanak el, így a táplálékvizsgálatok során ez is „apróvadpusztításként” jelenik meg, hiszen a maradványok eredetét már nem lehet tisztázni.

A nem megfelelő vagy rosszul alkalmazott agrártechnológia bármely ragadozónál több vadgazdálkodási szempontból is fontos élőlény pusztulásáért felelős. Az elkaszált tetemeiket összeszedő ölyvekre (és más ragadozómadár-fajokra) aztán könnyű

ráakasztani a "vadgyilkos" jelzöt.

3. A táplálékelemzések során a nagyobb testű apróvadfajok maradványait lényegesen nagyobb valószínűséggel lehet megtalálni és darabszámra elkülöníteni, mint például a kisémlősök, kétéltűek vagy rovarok maradványait, így ez további túlbecslését okozhatja az apróvadfajoknak.

A beggyel rendelkező egerészölyvek jobban megemésztik a kisémlős táplálékot, mint a begy nélküli baglyok, ezért az ölyvek visszaöklendezett köpeteiből (az emészthetetlen szőrt és csontokat tartalmazó "gombócok") az egerek és p

Forrás: Magyar Madártani Egyesület honlapja